

Activitatea sectorului agroindustrial în municipiul Chișinău, pentru semestrul I al anului 2023

Sectorul agroindustrial reprezintă o componentă vitală a economiei Republicii Moldova, având o tradiție îndelungată și un impact semnificativ asupra dezvoltării țării.

Principalii factori care influențează domeniul agroindustrial sunt: condițiile climatice și geografice favorabile, resursele bogate ale solului și diversității biologice, precum și forța de muncă cu experiență.

Agricultura din **municipiul Chișinău** este sectorul cheie care asigură dezvoltarea industriei alimentare prin folosirea eficientă a resurselor, creșterea productivității existente, îmbunătățirea metodelor de cultivare a plantelor și de creștere a animalelor.

Industria alimentară deține o pondere de 36,5% din volumul total de producție al industriei prelucrătoare, în valoare numerică cifrând 5 067 mil. lei.

Creșteri substanțiale a valorii producției fabricate, în semestrul I al anului 2023, în mun. Chișinău, în prețuri curente, s-au înregistrat la următoarele activități din industria alimentară: *producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne* - cu 191,5 mil. lei (+15,9%), *fabricarea produselor lactate* - cu 34,4 mil. lei (+8,1%) comparativ cu semestrul I al anului 2022.

Totodată, unele domenii au înregistrat scăderi considerabile precum: *prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor* - cu 20,5 mil. lei (-28,7%), *fabricarea vinurilor din struguri* - cu 34,7 mil lei (-7,5%).

Veniturile din vânzări ale *industriei alimentare* din mun. Chișinău (89 de întreprinderi) sumează 6 784,1 mil. lei (5 935,3 mil. lei - *vânzări pe piața internă* și 848,8 mil. lei - *vânzări pe piața externă*) ceea ce reprezintă 37,7 % din totalul veniturilor din industria prelucrătoare.

Veniturile din vânzări ale industriei pentru fabricarea vinurilor din struguri (15 întreprinderi) cifrează suma de 665,9 mil. lei (300,3 mil lei - *vânzări pe piața internă*, 365,6 mil. lei - *vânzări pe piața externă*), fiind în creștere cu 185,0 mil lei (+38,5%) comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Suprafața totală a fondului funciar din **municipiul Chișinău**, la 01.07.2023 a constituit 57 164 hectare, deținute de 136 844 persoane atât juridice cât și fizice. Din suprafața totală – 30 141 hectare reprezintă terenuri cu destinație agricolă care se află în proprietatea sau folosința a 52 752 de deținători funciari.

Suprafața terenurilor agricole destinate producerii producției - marfă constituie 52,7% din suprafața totală, celelalte 47,3% sunt utilizate pentru satisfacerea necesităților auxiliare a populației.

În *Diagrama* care urmează este prezentată structura terenurilor, pe forme de proprietate, în municipiul Chișinău, situația la 01.07.2023.

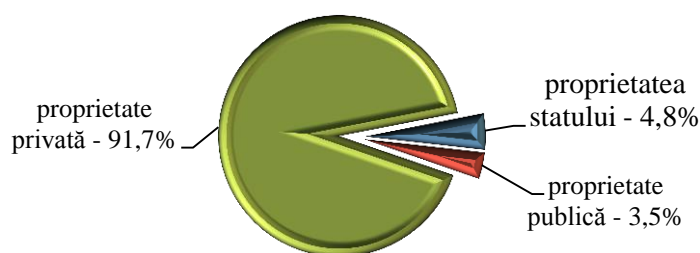

Diagrama nr. 1 Structura terenurilor agricole pe forme de proprietate, în mun. Chișinău, la 01.07.2023

Din suprafața totală de terenuri agricole: 1 443 hectare sau 4,8% sunt *proprietate a statului*; 1 068 hectare sau 3,5% sunt *proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale* și 27 630 hectare ceea ce reprezintă 91,7% - *proprietate privată*.

Informația privind unitățile administrativ - teritoriale deținătoare ale terenurilor cu destinație agricolă și suprafața lor este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 1 Suprafața totală a terenurilor agricole din componența mun. Chișinău, la situația din 01.07.2023, ha

Nr. d/o	Deținătorii terenurilor agricole	Total terenuri agricol	Teren arabil	Plantații perene			Pășuni
				total	din care		
					livezi	vii	
1	com. Grătiești	1 665,6	1 308,6	347	125	222	10
2	com. Ciorescu	266	190	76	44	32	-
3	com. Cruzești	1 006	887	119	90	29	-
4	com. Tohatin	972	932	40	28	12	-
5	com. Stăuceni	1 879	1 173	697	257	440	9
6	com. Budești	2 054	1 350	535	128	407	169
7	com. Bubuieci	1 715,9	1 616,9	99	57	42	-
8	com. Băcioi	4 536,7	3 390,7	1 146	567	579	-
9	sat. Ghidighici	1 700	1 285	410	112	298	5
10	sat. Colonița	1 702	1 359	343	294	49	-
11	com. Trușeni	2 464	1 633	831	286	545	-
12	or. Cricova	262	118	144	58	86	-
13	or. Codru	1 819	886	800	466	334	133
14	or. Durlești	1 970,7	1 031,7	939	194	745	-
15	or. Sângera	3 175,5	2 496	597	364	233	82,5
16	or. Vadul lui Vodă	395	334	61	26	35	-
17	or. Vatra	46	36	10	7	3	-
18	or. Chișinău	1 068	903	165	77	88	-
19	Proprietatea statului	1 443	-	-	-	-	-
	TOTAL	30 141	20 930	7 359	3 180	3 417	408,5

Ponderea cea mai mare din suprafața totală a terenurilor agricole din componența mun. Chișinău, o deține comuna Băcioi - 15,1% (4 536,7 ha) și or. Sângera - 10,5% (3 175,5 ha), fiind urmate de com. Trușeni cu 8,2% (2 464 ha) și com. Budești cu 6,8% (2 054 ha).

În *Tabelul nr. 2* este reprezentată structura terenurilor cu destinație agricolă din mun. Chișinău.

Tabelul nr. 2 Repartizarea terenurilor agricole din mun. Chișinău, la 01.07.2023, pe categorii (ha)

Categorii de terenuri	Suprafața, ha	% în total
Terenuri agricole - total	30 141	100
Teren arabil	20 930	69,4
Plantații multianuale	7 359	24,5
din care: livezi	3 180	10,5
vii	3 417	11,4
alte plantații	762	2,6
Pășuni	408,5	1,4
Alte terenuri agricole (proprietate a statului)	1443	4,7

Terenurile cu destinație agricolă sunt utilizate de: 11 *întreprinderi agricole de stat*, 3 *societăți pe acțiuni*, 4 *cooperative agricole*, 26 *societăți cu răspundere limitată*, 9 *gospodării țărănești* care prelucrează terenuri cu suprafața mai mare de 10 hectare iar celelalte suprafețe cu destinație agricolă sunt prelucrate de membrii *gospodăriilor țărănești individuale*.

Suprafața totală irigată în mun. Chișinău reprezintă 1 098 ha, dintre care teren arabil irigat - 753,55 ha, iar plantațiile multianuale - 344,5 ha. Suprafața plantațiilor agricole care utilizează *irigarea prin picurare* constituie 195,75 ha, dintre care vița de vie - 148,75 ha, pomicultura - 35 ha, legumicultura – 12 ha. Irigarea adecvată a terenurilor este esențială pentru obținerea recoltei înalte și pentru protejarea mediului înconjurător prin utilizarea eficientă a resurselor de apă.

Structura producției agricole este relativ stabilă și este reprezentată de 65-70% producție de origine vegetală (fitotehnie) și 30-35% producție de origine animală (zootehnie).

Fitotehnie

Culturile de bază care sunt cultivate pe terenurile agricole din mun. Chișinău sunt: *cerealele de iarnă și de primăvară* (grâu, orz, porumb), *floarea soarelui*, *sfecla de zahăr*, *cartofii și legumele*, *culturile horticole și fructele*.

Pentru roada anului 2023, întreprinderile agricole cu suprafața terenurilor agricole de 10 ha și peste din mun. Chișinău au semănat 5 192 ha fiind în creștere cu 868 ha (+20,1%) față de semestrul I al anului 2022.

În tabelul de mai jos sunt prezentate datele privind suprafețele însămânțate cu culturi agricole și structura lor, în întreprinderile agricole, inclusiv gospodăriile țărănești (de fermier).

Tabelul nr. 3 Suprafețele însămânțate cu culturi agricole și structura lor, la 1 iulie 2023, în mun. Chișinău

Tipul culturilor agricole	Hectare	În % față de ianuarie - iunie 2022	Ponderea (în % față de total)
Suprafața însămânțată - total	5 192	120,1	100
Cereale și leguminoase boabe - total	3 215	135,6	61,9
din acestea:			
grâu de toamnă și primăvară	1 910	184,7	36,8
orz de toamnă și primăvară	176	55,2	3,4
porumb pentru boabe	1 114	126,0	21,4
leguminoase pentru boabe	15	55,6	0,3
Culturi tehnice – total	1 925	103,0	37,1
din acestea:			
floarea-soarelui	1 296	89,2	25,0
rapiță de toamnă	462	350,0	8,9
Cartofi, legume și bostănoase - total	21	84,0	0,4
Culturi pentru nutreț – total	31	52,5	0,6

Analizând datele din *Tabelul nr.3*, în ianuarie-iunie 2023 se constată o majorare a suprafeței semănată cu *grâu de toamnă și primăvară* cu 84,7%; a *rapiței* de 3,5 ori în raport cu aceeași perioadă a anului precedent.

Totodată, se atestă o scădere a suprafeței semănată cu *orz de toamnă și primăvară* cu 44,8%; cu *leguminoase pentru boabe* – cu 44,4%; cu *cartofi, legume și bostănoase* – cu 16%.

Dezvoltarea sectorului agricol este influențat de diverși factori, precum: schimbările climatice, gestionarea durabilă a resurselor naturale, modernizarea infrastructurii agricole, creșterea calității produselor și accesul la piețe externe.

Zootehnie

Dat fiind faptul că sectorul zootehnic face parte din complexul agroindustrial al mun. Chișinău, el asigură populația cu produse alimentare de origine animalieră, lapte, carne, ouă, miere de albine și pește, iar industria prelucrătoare cu materie primă.

La 1 iulie 2023, comparativ cu data respectivă a anului trecut, efectivul de animale în gospodăriile de toate categoriile a scăzut ca rezultat al diminuării efectivului de animale în gospodăriile populației (*Tabelul nr. 4*).

Tabelul nr. 4 Efectivul de animale pe principalele specii, la 1 iulie 2023

Categoriile de animale	Capete	În % față de 1 iulie 2022	Ponderea (în % față de total)
Bovine – total	725	93,5	100
din care:			
întreprinderile agricole	74	105,7	10,2
gospodăriile populației	651	92,3	89,8
din ele vaci – total	540	99,8	100
din care:			
întreprinderile agricole	62	103,3	11,5
gospodăriile populației	478	99,4	88,5
Porcine - total	1 011	101,8	100
din care:			
întreprinderile agricole	8	100	0,8
gospodăriile populației	1 003	101,8	99,2
Ovine și caprine – total	3 203	91,7	100
din care:			
întreprinderile agricole	26	108,3	0,8
gospodăriile populației	3 177	91,6	99,2
Păsări – total	278 905	179,5	100
din care:			
întreprinderile agricole	278 905	179,5	-

În același timp, la 1 iulie 2023, gospodăriile agricole și ale populației din mun. Chișinău numără: 57 cabaline; 13 870 iepuri de casă; 55 292 familii de albine.

În sectorul zootehnic este remarcat procesul de diminuare a efectivului de bovine cu 6,5%. Tendințe similare sunt remarcate și față de efectivele de ovine și caprine cu 8,4% față de anul 2022.

Tendința de scădere a acestui indicator se observă din diagrama de mai jos unde este reflectată dinamica ultimilor 5 ani.

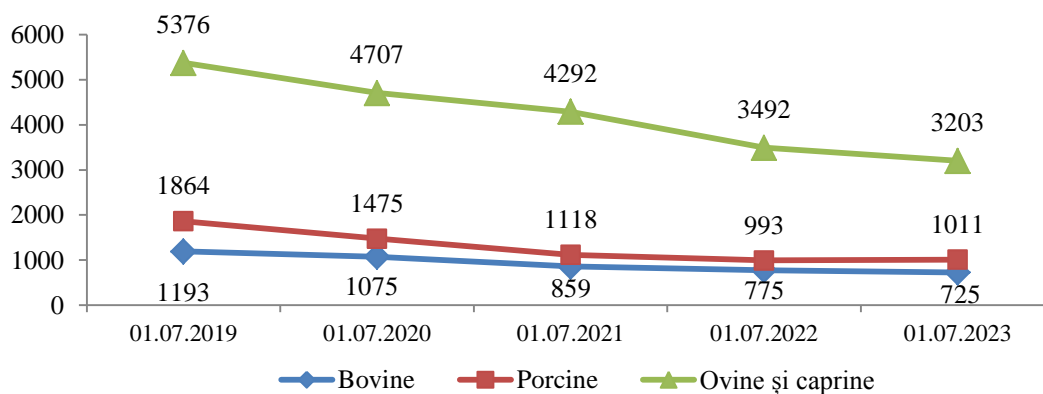

Diagrama nr. 2 Evoluția numărului de bovine, porcine, ovine și caprine, la 1 iulie, pentru anii 2019-2023

În mare măsură, diminuarea efectivului de animale se datorează în principal insuficienței nutrețurilor și implicit, creșterea prețurilor.

Însă pentru efectivul de păsări dinamica este pozitivă (*Diagrama nr. 3*)

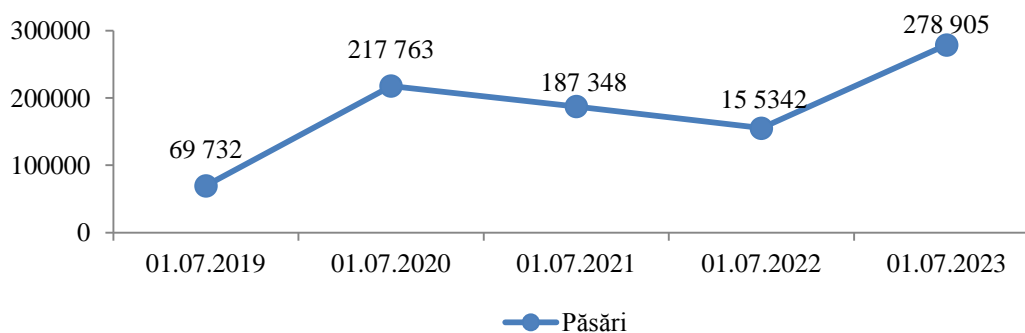

Diagrama nr. 3 Evoluția efectivului de păsări, la 1 iulie 2019-2023

Seceta anului trecut, care a dus la sporirea vulnerabilității sectorului zootehnic, a determinat gospodăriile agricole să mărească numărul de păsări cu 79,5%, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2022.

Totodată în semestrul I al anului 2023, a scăzut *producția de ouă* cu 17,4% și *producția globală de lapte* de vacă s-a micșorat cu 35,2% față de perioada respectivă a anului precedent.

În anul 2023, sectorul zootehnic din mun. Chișinău include 65 de întreprinderi agricole. La 1 iulie 2023, se atestă o creștere a numărului de întreprinderi de procesare a materiei prime agricole cu 2% față de anul 2022 și constituie:

- 23 întreprinderi (de procesare a cărnii);
- 8 întreprinderi (de procesare a laptelui);
- 6 întreprinderi (de procesare a produselor apicole);
- 3 abatoare moderne construite pe tehnologiile UE.

Anual se observă o tendință ușoară de creștere și dezvoltare a pisciculturii și apiculturii. La momentul actual, în suburbiile din municipiului Chișinău activează 9 *gospodării piscicole* (producerea peștelui de consum).

De asemenea pentru producerea mierii și a produselor apicole pe teritoriul municipiului sunt îngrijite 118 *stupine de albine*, dintre care 2 stupine de prăsilă pentru asigurarea apicultorilor cu material biologic valoros - reginelor de rasă.

Dezvoltarea sectorului zootehnic este influențată de: asigurarea hranei adecvate pentru animale, gestionarea eficientă a deșeurilor, asigurarea standardelor de igienă și calitate pentru produsele de origine animală și accesul la piețele externe.

Sectorul agroindustrial din **municipiul Chișinău** contribuie la dezvoltarea industriei locale, asigură populația cu produse alimentare și creează locuri noi de muncă. Cu toate acestea, pentru a face față provocărilor actuale și pentru a asigura dezvoltarea durabilă a sectorului este nevoie de eforturi continue de modernizare și îmbunătățire a proceselor tehnologice prin atragerea investițiilor străine, instruirea personalului direct implicat, acordarea de subvenții și facilități.